

STORTINGET

Innst. 441 L

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Prop. 58 L (2022–2023)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i sameloven (endringer i språkregler)

Til Stortinget

Sammendrag

I august 2021 sendte Kommunal- og distriktsdepartementet forslag om endringer i samelovens språkregler på høring. Lovforslagene bygget på utredningen til samisk språkutvalg, NOU 2016:18 Hjertespråket. Det vises i proposisjonen til at hovedhensynet bak forslagene er å tilpasse samelovens språkregler til dagens organisering av offentlig sektor og til behovene og språksituasjonen i de ulike kommunene i forvaltningsområdet. Videre er det et hovedhensyn bak forslagene å legge til rette for at flere kommuner ønsker seg inn i forvaltningsområdet for samiske språk, og med dette bidra til å bevare og utvikle de samiske språkene.

Situasjonen for samisk er svært forskjellig i ulike kommuner. Samiske språkbrukere er i flertall i noen kommuner, mens de er i mindretall i andre kommuner.

Det foreslås på denne bakgrunn i proposisjonen et forvaltningsområde for samiske språk delt inn i tre ulike kommunekategorier, kalt språkutviklingskommuner, språkvitaliseringskommuner og språkstimuleringskommuner. De to førstnevnte kategoriene skal ha det høyeste rettighetsnivået og tilsvarer kommuner som i dag er med i forvaltningsområdet. Den sistnevnte kategorien, språkstimuleringskommuner, vil være en kategori for eventuelle nye kommuner hvor den samiske

befolkningen i hovedsak er tilflyttet og ikke har samme tilknytning til samisk språk, eller hvor området er sterkt fornorsket. Kategoriene skal gjenspeile de faktiske ulikhetene i språksituasjon og de behovene dette utløser i kommunene i forvaltningsområdet. Fylkeskommuner i fylker som har én eller flere kommuner som er innlemmet i forvaltningsområdet, har i dag plikter etter sameloven kapittel 3. Disse fylkeskommunene foreslås nå innlemmet i forvaltningsområdet for samiske språk ved at det går fram av loven.

Departementet foreslår i proposisjonen en differensiert ordning for rett til svar på samisk. Retten til svar på samisk ved skriftlige henvendelser vil gjelde likt for både språkutviklingskommuner, språkvitaliseringskommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet. Rett til muntlig svar vil gjelde både i språkutviklingskommuner og språkvitaliseringskommuner. I førstnevnte kategori gjelder en rett til samtidig svar på muntlige henvendelser. Språkstimuleringskommuner er ikke forpliktet til å gi svar på samisk, verken skriftlig eller muntlig. I denne kommunekategorien foreslås det at kommunene skal sørge for et språk- og kulturtilbud på samisk til barn, unge og eldre.

Kommuner, fylkeskommuner og statlige offentlige organer som er omfattet av en bestemmelse om rett til svar på samisk eller bestemmelser om rett til å bruke samisk overfor domstoler, Husleietvistutvalget, politi og påtalemyndighet, samt bestemmelser om bruk av samisk i helse- og omsorgsinstitusjoner, skal etter forslaget aktivt informere om retten til å bruke samisk.

I proposisjonen foreslår departementet å presisere hvem som har ansvaret for å oversette lover, forskrifter og kunngjøring. Det foreslås også presisert at både papirbaserte og digitale skjema til bruk overfor et offentlig

organ i forvaltningsområdet skal foreligge både på samisk og norsk.

I språkutviklingskommuner foreslås det at samisk skal være likestilt med norsk internt i den kommunale administrasjonen og i kommunestyret. Kommunestyret i språkutviklingskommunene kan bestemme at likestillingen også skal gjelde for andre folkevalgte organer og andre kommunale organer. For øvrige kommuner er det opp til kommunestyret å bestemme at samisk skal være likestilt med norsk i hele eller deler av den interne kommunale administrasjonen. Bruken av samisk språk i offentlig sammenheng er viktig for å heve språkernes status og stimulere flere til å bruke samisk, og forslaget er ment å bidra til å styrke de samiske språkene som offisielle språk i Norge.

Det blir i proposisjonen foreslått at kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet skal drøfte utfordringene for samisk språk som ledd i regional planstrategi og kommunens planstrategi. Språkarbeid krever planlegging over tid på mange kommunale ansvarsområder. Planlegging er et viktig virkemiddel for å sikre rekruttering av samiskspråklig kompetanse og for å finne løsninger for hvordan kommunen best kan betjene språkbrukerne. Forslaget tar utgangspunkt i, og supplerer, eksisterende bestemmelser i plan- og bygningsloven, hvor det blant annet skal tas hensyn til samisk samfunnsnivå i planleggingen.

Det fremgår av proposisjonen at departementet ønsker å legge til rette for rekruttering av samiskspråklig personell. Departementet foreslår derfor en ny lovbestemmelse som presiserer adgangen til å stille samiske språkkunnskaper som ønskede eller nødvendige kvalifikasjoner ved ansettelse til stillinger i offentlige organer, når organet har behov for denne kompetansen for å utføre sine oppgaver.

Det vises i proposisjonen til at bestemmelsen om rett til utdanningspermisjon for ansatte i offentlige organer videreføres innholdsmessig, og det samme gjør bestemmelsen om rett til individuelle kirkelige tjenester i Den norske kirkes menigheter i forvaltningsområdet. I sameloven § 3-5 om rett til bruk av samisk i helse- og omsorgssektoren foreslår departementet å endre begrepsbruken til «helse- og omsorgsinstitusjoner» for at bestemmelsen skal være i tråd med gjeldende organisering av helse- og omsorgssektoren. Videre blir det presisert at samelovens språkkapittel gjelder samiske språk i flertall, og ikke bare ett samisk språk. I tillegg gjøres tekniske endringer hvor rett til samisk overfor domstoler, Husleietvistutvalget og politi og påtalemyndighet deles opp til egne bestemmelser.

Departementet foreslår å lovfeste at Sametinget kan gi forskrift om fordeling og bruk av tilskudd. Dette er allerede gjeldende praksis i dag. I tillegg oppheves det lovfestede kravet om at Sametinget skal utarbeide rapport

til Kongen hvert fjerde år om situasjonen for samiske språk i Norge.

Det gis i proposisjonens punkt 2 nærmere omtale av bakgrunnen for forslagene – om språkutvalget og NOU 2016:18 Hjertespråket, om høringen av forslag om endringer i samelovens språkregler fra 2021 og en oversikt over hovedinntrykket fra høringen og om oppfølgingen av anmodningsvedtak nr. 845 (2016–2017).

I proposisjonens punkt 3 redegjøres det for konsultasjoner med Sametinget. Det fremkommer blant annet at departementet og Sametinget i all hovedsak er enige om innholdet i lovforslaget. Det er imidlertid ikke oppnådd enighet om innholdet og forpliktelsene i den tredje kommunekategorien, språkstimuleringskommuner.

I proposisjonens punkt 4 omtales samiske språklige rettigheter etter folkeretten generelt.

I proposisjonens punkt 5–14 gis en nærmere omtale av de enkelte forslagene og i punkt 16 merknader til de enkelte bestemmelser i lovforslaget.

I proposisjonens punkt 15 gis en omtale av økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene. Oppsummert vil de fleste endringsforslagene etter departementets vurdering ha begrensede økonomiske og administrative konsekvenser for offentlige organer generelt.

Det vises til proposisjonen for nærmere omtale.

Komiteens behandling

Komiteen har avholdt høring i saken.

Komiteen har mottatt vedlagte rettelser fra Kommunal- og distriktsdepartementet av 27. april 2023.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Rune Støstad, Siri Gåsemyr Staalesen, Terje Sørvik og lederen Lene Vågslid, fra Høyre, Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad og Mari Holm Lønseth, fra Senterpartiet, Heidi Greni, Kathrine Kleveland og Kari Mette Prestrud, fra Fremskrittspartiet, Helge André Njåstad og Erlend Wiborg, fra Sosialistisk Venstreparti, Birgit Oline Kjerstad, og fra Rødt, Tobias Drevland Lund, viser til proposisjonen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at Kommunal- og distriktsdepartementet sendte forslag om endringer i samelovens språkregler på høring i august 2021. Lovforslagene bygget på utredningen til samisk språkutvalg, NOU 2016:18 Hjertespråket.

Flertallet viser til at hovedhensynet bak forslagene er å tilpasse samelovens språkregler til dagens organisering av offentlig sektor og til behovene og språksituasjonen i de ulike kommunene i forvaltningsområdet, og at det skal legges til rette for at flere kommuner ønsker seg inn i forvaltningsområdet for samiske språk, og med dette bidra til å bevare og utvikle de samiske språkene.

Flertallet viser til at det i proposisjonen foreslås at forvaltningsområdet for samiske språk deles inn i tre ulike kommunekategorier, kalt språkutviklingskommuner, språkvitaliseringskommuner og språkstimuleringskommuner. De to førstnevnte kategoriene skal ha det høyeste rettighetsnivået og tilsvarer kommuner som i dag er med i forvaltningsområdet. Den sistnevnte kategorien, språkstimuleringskommuner, vil være en kategori for eventuelle nye kommuner hvor den samiske befolkningen i hovedsak er tilflyttet og ikke har samme tilknytning til samisk språk, eller hvor området er sterkt fornorsket. Flertallet bemerker at kategoriene skal gjenspeile de faktiske ulikhetene i språksituasjon og de behovene dette utløser i kommunene i forvaltningsområdet.

Flertallet viser til at fylkeskommuner i fylker som har én eller flere kommuner som er innlemmet i forvaltningsområdet, har plikter etter sameloven kapittel 3. Disse fylkeskommunene foreslås nå innlemmet i forvaltningsområdet for samiske språk ved at det går fram av loven.

Flertallet merker seg at det foreslås en differensiert ordning for rett til svar på samisk. Retten til svar på samisk ved skriftlige henvendelser vil gjelde likt for både språkutviklingskommuner, språkvitaliseringskommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet. Rett til muntlig svar vil gjelde både i språkutviklingskommuner og språkvitaliseringskommuner. I førstnevnte kategori gjelder en rett til samtidig svar på muntlige henvendelser. Språkstimuleringskommuner er ikke forpliktet til å gi svar på samisk, verken skriftlig eller muntlig. I denne kommunekategorien foreslås det at kommunene skal sørge for et språk- og kulturtilbud på samisk til barn, unge og eldre.

Flertallet viser til at kommuner, fylkeskommuner og statlige offentlige organer som er omfattet av en bestemmelse om rett til svar på samisk eller bestemmelser om rett til å bruke samisk overfor domstoler, Husleietvistutvalget, politi og påtalemyndighet, samt bestemmelser om bruk av samisk i helse- og omsorgsinstitusjoner, etter forslaget aktivt skal informere om retten til å bruke samisk.

Flertallet merker seg at det foreslås å presisere hvem som har ansvaret for å oversette lover, forskrifter og kunngjøringer. Det foreslås også presisert at både papirbaserte og digitale skjema til bruk overfor et offentlig

organ i forvaltningsområdet skal foreligge både på samisk og norsk.

Flertallet merker seg videre at det foreslås at samisk skal være likestilt med norsk internt i kommuneadministrasjonen og i kommunestyret i språkutviklingskommuner. Kommunestyret i språkutviklingskommunene kan bestemme at likestillingen også skal gjelde for andre folkevalgte organer og andre kommunale organer. For øvrige kommuner er det opp til kommunestyret å bestemme at samisk skal være likestilt med norsk i hele eller deler av den interne kommunale administrasjonen.

Flertallet viser til at det foreslås at kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet skal drøfte utfordringene for samisk språk som ledd i regional planstrategi og kommunens planstrategi. Flertallet påpeker at språkarbeid krever planlegging over tid på mange kommunale ansvarsområder, og at planlegging er et viktig virkemiddel for å sikre rekruttering av samiskspråklig kompetanse og for å finne løsninger for hvordan kommunen best kan betjene språkbrukerne. Flertallet bemerker at forslaget tar utgangspunkt i, og supplerer, eksisterende bestemmelser i plan- og bygningsloven, hvor det blant annet skal tas hensyn til samisk samfunnsnivå allerede i planleggingen.

Flertallet viser til at det skal legges til rette for rekruttering av samiskspråklig personell, og at det foreslås en ny lovbestemmelse som presiserer adgangen til å stille samiske språkkunnskaper som ønskede eller nødvendige kvalifikasjoner ved ansettelse til stillinger i offentlige organer, når organet har behov for denne kompetansen for å utføre sine oppgaver.

Flertallet merker seg at bestemmelsen om rett til utdanningspermisjon for ansatte i offentlige organer videreføres innholdsmessig, og det samme gjør bestemmelsen om rett til individuelle kirkelige tjenester i Den norske kirkes menigheter i forvaltningsområdet. I sameloven § 3-5 om rett til bruk av samisk i helse- og omsorgssektoren foreslås det å endre begrepsbruken til «helse- og omsorgsinstitusjoner» for at bestemmelsen skal være i tråd med gjeldende organisering av helse- og omsorgssektoren. Flertallet viser til at det presiseres at samelovens språkkapittel gjelder samiske språk i flertall, og ikke bare ett samisk språk. I tillegg gjøres tekniske endringer hvor rett til samisk overfor domstoler, Husleietvistutvalget og politi og påtalemyndighet deles opp til egne bestemmelser.

Flertallet viser til at det foreslås å lovfeste at Sametinget kan gi forskrift om fordeling og bruk av tilskudd, noe som tilsvarer gjeldende praksis, og at det lovfestede kravet til Sametinget om at det hvert fjerde år skal utarbeides en rapport til Kongen om situasjonen for samiske språk i Norge, oppheves.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at proposisjonen er en oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket. Disse medlemmer påpeker at bruk av samiske språk i offentlig sammenheng er viktig for å heve språkernes status og stimulere flere til å bruke samisk i hverdagen.

Disse medlemmer påpeker viktigheten av at Sametinget samarbeider tett med kommuner og fylkeskommuner når midlene som tildeles Sametinget fra Stortinget årlig, skal prioriteres og fordeles for å kunne gjennomføre samelovens språkregler.

Disse medlemmer viser til at departementet tar utgangspunkt i dagens praksis og at denne bør lovfestes (proposisjonen s. 58):

«Det er, på bakgrunn av grunnlovens bestemmelse og den brede politiske enigheten om at Sametinget selv skal prioritere økonomiske virkemidler, praksis i dag for at det er Sametinget og ikke departementet, som fastsetter reglement for tilskuddsordningene. Fordeling av tilskudd, som ikke er regulert av særskilt regelverk, vil i mange tilfeller være Sametingets indre anliggende, hvor det er prinsipielt mest nærliggende at Sametinget legger rammene for tilskuddene.»

Disse medlemmer viser til den foreslåtte inndelingen i kommunekategorier og at det legges opp til at kommuner som i dag blir kategorisert som språkvitaliseringskommuner eller språkstimuleringskommuner, dersom forholdene ligger til rette for det, vil kunne søke om å bli plassert i ny kategori.

Disse medlemmer påpeker at kravene for å bli kategorisert som språkutviklingskommune gjør at det kun er fire kommuner i nordsamisk område som tilfredsstillende disse, og at ingen av kommunene i lulesamisk eller sørsamisk område tilfredsstillende kravene i henhold til forslaget i proposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er opptatt av at den samiske befolkningen skal kunne utøve sitt språk. Disse medlemmer er skeptiske til at det i lovforslaget foreslås at ansatte i statlige organer har en rett til permisjon med lønn for å skaffe seg kunnskaper i samisk. Disse medlemmer er på generelt grunnlag opptatt av å bruke skattebetalernes penger på en mest mulig treffsikker måte, med færre byråkratiske ledd som spiser opp ressurser. Det burde være mulig å ivareta samisk språk og kultur ved at Kultur- og likestillingsdepartementet og kommunene får ansvar for dette. Disse medlemmer er opptatt av kommunens selvråderett og mener det er viktig at kommunen sammen med sine innbyggere får si sin mening i disse spørsmålene.

Disse medlemmer stemmer mot proposisjonen og ber om at forslaget sendes tilbake til regjeringen, og at det fremmes lovendringsforslag som vektlegger det kommunale selvstyret også i språksaker bedre.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt merker seg at regjeringen med Prop. 58 L (2022–2023) følger opp flere av anbefalingene fra NOU 2016:18 Hjertespråket. Disse medlemmer mener at innføring av tre ulike kommunekategorier vil åpne for at flere kommuner legger til rette for bruk og utvikling av samiske språk. Disse medlemmer viser til Sametingets høringsinnspill, der det påpekes at det i denne saken er oppnådd enighet gjennom konsultasjoner. Disse medlemmer mener at prosessen bak proposisjonen i så måte bør stå som et eksempel til etterfølgelse. Disse medlemmer mener at reelle konsultasjoner mellom regjeringen og Sametinget med mål om enighet er avgjørende for forsoning, og at proposisjonen i så måte er et godt oppspark til Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport.

Disse medlemmer viser til regjeringens forslag til ny § 3-14 Rekruttering av ansatte med samiskspråklig kompetanse. Disse medlemmer mener at muligheten til å stille krav til samiskspråklig kompetanse ved ansettelse er et godt tiltak for å øke rekrutteringen av samiskspråklig kompetente i kommunene, men at det er behov for flere tiltak for å sørge for god bemanning av samiskspråklige i de ulike etater og sektorer. Disse medlemmer viser til Sametingets høringsinnspill, der det understrekes et ønske om å støtte enkeltpersoner med samiskspråklig utdanning gjennom betalt utdanningspermisjon med mer. Disse medlemmer mener slike tiltak vil være gode supplement for å sørge for samiskspråklig bemanning.

Disse medlemmer merker seg at det innenfor utviklingskommuner ikke er sør- eller lulesamiske kommuner. Disse medlemmer mener at det fordrer tiltak som ivaretar behovet for utvikling av disse to språkene. Disse medlemmer viser til Sametingets høringsinnspill og NOU 2016:18 Hjertespråket, der det anbefales opprettelse av et språkressurscenter. Innovasjon og utvikling avhenger av fagmiljø. Disse medlemmer mener det er en god idé å opprette ett språkressurscenter for nordsamisk, ett for sørsamisk og ett for lulesamisk som kan betjene kommuner rundt om i forvaltningsområdet. Disse medlemmer mener at slike ressurscentre vil være avgjørende for overlevelse og utvikling av to av våre samiske språk – lulesamisk og sørsamisk.

Disse medlemmer viser til Sametingets høringsinnspill, som understreker behovet for at lovendringene følges opp med økte tilskudd. Disse medlemmer deler Sametingets bekymring for at en støtteordning som baserer seg på tallet på elever i grunnskolen som i dag har rett på samiskspråklig undervisning, sementerer dagens situasjon snarere enn å legge til rette for utvikling av det samiske språket.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i sameloven (endringer i språkregler)

I

I lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold gjøres følgende endringer:

§ 1-5 skal lyde:

§ 1-5 *Samiske språk*

De samiske språkene og norsk er likeverdige språk. Sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk skal være likestilte med norsk etter bestemmelsene i kapittel 3.

§ 2-1 tredje ledd skal lyde:

Sametinget kan delegeres myndighet til å forvalte de bevilgninger som bevilges til samiske formål over det årlige statsbudsjett. Departementet fastsetter reglement for Sametingets økonomiforvaltning. *Sametinget kan gi forskrift om fordeling og bruk av tilskudd.*

Overskriften til § 2-15 skal lyde:

§ 2-15 *Pensjonsordning*

Overskriften til kapittel 3 skal lyde:

Kapittel 3. Samiske språk

§ 3-1 skal lyde:

§ 3-1 *Definisjoner*

I dette kapitlet menes med:

- a. *forvaltningsområdet for samiske språk: kommuner inndelt i kategoriene språkutviklingskommuner, språkvitaliseringskommuner og språkstimuleringskommuner, og fylkeskommuner, som Kongen i forskrift har fastsatt at skal inngå i forvaltningsområdet for samiske språk,*
- b. *offentlig organ: ethvert organ for stat og kommune som har en tjenestekrets som helt eller delvis omfatter en av kommunene i forvaltningsområdet for samiske språk, og fylkeskommuner som Kongen i forskrift har fastsatt at skal inngå i forvaltningsområdet for samiske språk.*

§ 3-2 skal lyde:

§ 3-2 *Oversettelse av regler. Kunngjøring og skjema*

Lover og forskrifter av særlig interesse for hele eller deler av den samiske befolkning, skal oversettes til samiske språk av det departementet som har ansvaret for

loven eller forskriften. Kommunene og fylkeskommunene har ansvaret for å oversette lokale forskrifter av særlig interesse for hele eller deler av den samiske befolkning til samiske språk.

Kunngjøringer fra offentlige organer som særlig retter seg mot hele eller deler av befolkningen i forvaltningsområdet for samiske språk, skal skje både på samisk og norsk. *Ansvaret ligger hos det organet som offentliggjør kunngjøringen.*

Papirbaserte og digitale skjema til bruk overfor et offentlig organ i forvaltningsområdet for samiske språk skal foreligge både på samisk og norsk. Dette gjelder likevel ikke landsomfattende organer. Ansvaret ligger hos det organet som utarbeider skjemaet.

Det offentlige organet skal vurdere hvilket eller hvilke språk det skal oversettes til. I vurderingen skal det tas hensyn til hvem informasjonen retter seg mot og hva informasjonen dreier seg om.

§ 3-3 skal lyde:

§ 3-3 *Rett til svar på samisk*

Den som henvender seg skriftlig på samisk til en språkutviklingskommune, språkvitaliseringskommune eller fylkeskommune i forvaltningsområdet for samiske språk, har rett til skriftlig svar på samisk. Det samme gjelder ved skriftlige henvendelser til et statlig organ som har en språkutviklingskommune eller en språkvitaliseringskommune i sin tjenestekrets.

Den som henvender seg muntlig på samisk til en språkutviklingskommune, har rett til samtidig muntlig svar på samisk. Det samme gjelder ved muntlige henvendelser på samisk til en fylkeskommunal tannklinikk eller til et lokalt statlig organ, som har tjenestekrets i en språkutviklingskommune. Retten gjelder likevel ikke ved muntlige henvendelser til offentlig ansatte som utfører oppdrag utenfor organets kontor.

Den som henvender seg muntlig på samisk til en språkvitaliseringskommune, har rett til muntlig svar på samisk. Det samme gjelder ved muntlige henvendelser på samisk til en fylkeskommunal tannklinikk eller til et lokalt statlig organ, som har tjenestekrets i en språkvitaliseringskommune. Retten gjelder likevel ikke ved muntlige henvendelser til offentlig ansatte som utfører oppdrag utenfor organets kontor.

Den enkelte har rett til svar på samisk på det eller de samiske språkene som er i bruk og som har tradisjonell geografisk tilknytning til det offentlige organets tjenestekrets.

Retten til svar på samisk gjelder ikke overfor offentlige organer som er landsomfattende, med mindre annet følger av forskrift fastsatt av Kongen.

Ny § 3-3 a skal lyde:

§ 3-3a *Informasjon om språkrettigheter*

Offentlige organer som er omfattet av bestemmelsene i §§ 3-3, 3-4, 3-4 a, 3-4 b og 3-5, skal aktivt informere om retten til å bruke samisk.

§ 3-4 skal lyde:

§ 3-4 *Domstoler*

For domstoler med embetskrets som helt eller delvis omfatter forvaltningsområdet *for samiske språk*, gjelder i tillegg følgende regler om bruk av samisk:

1. Enhver har rett til å inngi prosesskriv med bilag, skriftlige bevis eller andre skriftlige henvendelser på samisk. Skal domstolen formidle henvendelsen til en motpart, sørger den for oversettelse til norsk. Oversettelse kan unnlates dersom motparten samtykker.
2. Enhver har rett til å henvende seg muntlig til domstolen på samisk dersom rettergangslovgivningen gir adgang til muntlig istedenfor skriftlig henvendelse. Har domstolen plikt til å nedtegne henvendelsen, kan den som fremmer henvendelsen, kreve at nedtegnelsen skjer på samisk. Et slikt krav bryter ingen frist. Nr. 1 andre og tredje punktum gjelder tilsvarende.
3. Enhver har rett til å tale samisk i rettsmøter. Skal noen som ikke kan samisk delta i forhandlingene, brukes en tolk som retten har oppnevnt eller godkjent.
4. Når en part begjærer det, kan rettens leder bestemme at forhandlingspråket skal være samisk. Nr. 3 andre punktum gjelder tilsvarende.
5. Er forhandlingspråket samisk, kan rettens leder bestemme at også rettsboken skal føres på samisk. Domstolen sørger for oversettelse til norsk.
6. Domstolen sørger for at rettsbøker som er skrevet på norsk, oversettes til samisk når en part krever det. Et slikt krav bryter ingen frist.

Ny § 3-4 a skal lyde:

§ 3-4 a *Husleietvistutvalget*

Reglene i § 3-4 første ledd nr. 1 og nr. 2 gjelder også i Husleietvistutvalget. Reglene i § 3-4 første ledd nr. 3 og nr. 4 gjelder så langt de passer for saker som er gjenstand for muntlig behandling eller mekling i Husleietvistutvalget. Husleietvistutvalget skal sørge for at vedtak eller forlik skrevet på norsk, oversettes til samisk når en part krever det. For kostnader til oversettelser gjelder rettsgebyrloven § 2 andre ledd tredje punktum.

Ny § 3-4 b skal lyde:

§ 3-4 b *Politi og påtalemyndighet*

For politi og påtalemyndighet med tjenestekrets som helt eller delvis omfatter forvaltningsområdet *for samiske språk*, gjelder i tillegg følgende regler om bruk av samisk:

1. Enhver har rett til å tale samisk i avhør på organets kontor.
2. Enhver har rett til å bruke samisk ved muntlig anmeldelse og rettsmiddeklæring.

Ny § 3-4 c skal lyde:

§ 3-4 c *Kriminalomsorgen*

For kriminalomsorgens anstalter i Troms og Finnmark gjelder i tillegg følgende regler om bruk av samisk:

1. Innsatte har rett til å bruke samisk ved muntlig rettsmiddeklæring til fengselsmyndigheten.
2. Innsatte har rett til å bruke samisk overfor hverandre og overfor sine pårørende.
3. § 3-5 gjelder tilsvarende for innsatte.

§ 3-5 skal lyde:

§ 3-5 *Utvidet rett til bruk av samisk i helse- og omsorgsinstitusjoner*

Den som ønsker å bruke samisk for å ivareta egne interesser overfor offentlige helse- og omsorgsinstitusjoner og barnevernsinstitusjoner i språkutviklingskommuner og i språkvitaliseringskommuner, har rett til å bli betjent på samisk.

Retten gjelder ikke overfor landsomfattende offentlige helse- og omsorgsinstitusjoner og barnevernsinstitusjoner, med mindre det følger av forskrift fastsatt av Kongen.

§ 3-6 skal lyde:

§ 3-6 *Individuelle kirkelige tjenester*

Enhver har rett til individuelle kirkelige tjenester på samisk i Den norske kirkes menigheter i språkutviklingskommuner og språkvitaliseringskommuner.

§ 3-7 skal lyde:

§ 3-7 *Rett til utdanningspermisjon*

Ansatte i offentlige organer har rett til permisjon med lønn for å skaffe seg kunnskap i samisk dersom organet har behov for slik kompetanse. Retten kan gjøres betinget av at den ansatte forplikter seg til å arbeide for organet en viss tid etter utdanningen.

§ 3-9 skal lyde:

§ 3-9 *Samisk i kommuneadministrasjonen og folkevalgte organer*

I språkutviklingskommuner skal samisk være likestilt med norsk internt i den kommunale administrasjonen og i kommunestyret. Kommunestyret kan selv bestemme at samisk skal være likestilt med norsk i andre folkevalgte organer, med unntak av direkte valgte kommunedelsutvalg og interkommunale folkevalgte organer.

I øvrige kommuner kan kommunestyret selv bestemme at samisk skal være likestilt med norsk i hele eller deler av den interne kommunale administrasjonen, og i folkevalgte organer med unntak av direkte valgte kommunedelsutvalg og interkommunale folkevalgte organer.

§ 3-10 skal lyde:

§ 3-10 Samisk språk- og kulturtilbud

Språkstimuleringskommuner skal sørge for et samisk språk- og kulturtilbud til barn, unge og eldre.

§ 3-12 andre ledd skal lyde:

Sametinget tildeler midler til kommuner og fylkeskommuner for gjennomføringen av reglene i kapittelet her.

Ny § 3-13 skal lyde:

§ 3-13 Kommunal og fylkeskommunal planlegging

Fylkeskommuner og kommuner i forvaltningsområdet for samiske språk skal drøfte utfordringer for samisk språk i regional planstrategi og kommunens planstrategi, jf. plan- og bygningsloven §§ 7-1 og 10-1. Overordnede mål for å styrke samisk språk skal fastsettes i regional plan etter plan- og bygningsloven § 8-1. Kommunen skal fastsette sine mål for å styrke samisk språk som en tematisk kommunedelplan eller i kommuneplanens samfunnsdel, jf. plan- og bygningsloven § 11-1 tredje ledd og § 11-2.

Ny § 3-14 skal lyde:

§ 3-14 Rekruttering av ansatte med samiskspråklig kompetanse

Kommuner, fylkeskommuner og statlige offentlige organer som har behov for ansatte med samisk språkkunnskap for å kunne utføre sine oppgaver, kan etterspørre samisk språkkunnskap som en ønsket eller nødvendig kvalifikasjon når det lyses ut stillinger.

Ny § 3-15 skal lyde:

§ 3-15 Forskriftshjemler

Kongen gir forskrift om hvilke kommuner og fylkeskommuner som skal inngå i forvaltningsområdet for samiske språk, og hvilke kommuner som skal regnes som språkutviklingskommuner, språkvitaliseringskommuner og språkstimuleringskommuner.

Kongen kan gi forskrift om at bestemmelsene i dette kapittelet også skal gjelde helt eller delvis for andre statlige offentlige organer, fylkeskommunale enheter eller for privat rettssubjekt når det treffer enkeltvedtak eller utferdiger forskrift på vegne av stat, fylkeskommune eller kommune.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 23. mai 2023

Lene Vågslid

leder

Anne Kristine Linnestad

ordfører

VEDLEGG

DET KONGELEGE
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENT

Statsråden

Stortingets presidentskap
Ekspedisjonskontoret
0026 OSLO

Dykkar ref

Vår ref

Dato

22/1390-78

27. april 2023

Retting i Prop. 58L (2022-2023) Endringer i sameloven

Eg gjer merksam på at det er ei feilskrift i kapittel 1 *Hovedinnhold i proposisjonen* på side 7, andre spalte, linjenummer 22. Rettinga er understreka.

Opphavleg tekst:

«I sistnevnte kategori gjelder en rett til samtidig svar på muntlige henvendelser.»

Rett tekst skal være:

«I førstnevnte kategori gjelder en rett til samtidig svar på muntlige henvendelser.»

Med helsing

Sigbjørn Gjelsvik

Kopi

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
Stortingets kommunal- og forvaltningskomite

